

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – СМОЛЯН
бул. "България" №26; тел. 6-32-93; e-mail: rzi.smolyan@gmail.com

ОТЧЕТ

НА

РЗИ - СМОЛЯН

ЗА
2015 г.

Изготвил:
д-р Мими Кубатева
Директор на РЗИ

Регионална здравна инспекция – Смолян осъществява държавната здравна политика на територията на Смолянска област.

Област Смолян е разположена в Централен южен район на площ 3 231,8 кв. км . на юг граничи с Република Гърция. Надморската височина на областта е от 600 до 2191 м. В административно отношение областта обхваща 10 общини, от които най – голяма е община Смолян с население 46 323, а най – малка община Борино – 4 588 жители. Населението на областта за 2014г. е 113 984 души. В областта има 238 населени места, много от които доста отдалечени от областния център. Трудния планински терен, както и преобладаващите второ и третокласни пътища, създават през есенно – зимния период затруднения с транспорта. До много от високопланинските населени места, общественият транспорт е нередовен или липсва. За достигане до най – близкия филиал на ЦСМП от повече от половината населени места в областта е необходимо време над 25 минути, най – вече в община Девин – 78 % от населените места, в община Смолян – 58%, в община Мадан – 55%.

През последните 20 години има рязко влошаване на здравно – демографските показатели, очертаващи трайни тенденции на :

Обезлюдяване и застаряване - от 2004 до 2014г. населението намалява от 133 015 на 113 984, или средно годишно с 1 680 човека, в резултат на отрицателен естествен прираст и миграция. Намалението е с 2 пъти по- бързи темпове от това за страната - /12,6% към 6,6% за този период./

28,7% от населението за 2014г. е във възрастовата група над 60г. и от 2009г. ежегодно относителният дял се увеличава с по 1 пункт.

Раждаемостта традиционно е под средната за страната. За 2014г. е 6,4 на 1000 при 9,4 за България.

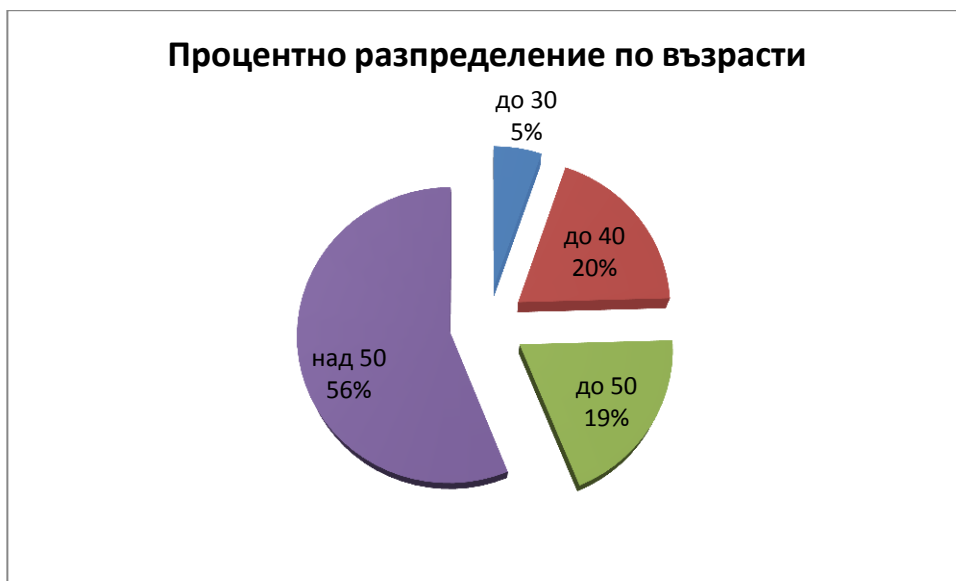
Структурата на причините за умиранията е идентична с тази в РБ – водещи са болести на кръвообръщението- в 62,6%, следвани от новообразования – 19,2% и болести на храносмилателната система – 4,9%.

Обща смъртност от 2000г. е под тази за страната – за 2014г- 14,2% на 1000 при 15,1 за РБ. По –ниска от тази за страната е **детската смъртност** – за 2014г. е 2,7 /при 6,5 на 1000 за 2013г./ и 7,6 за РБ .

Преобладаващата част от населението в отдалечените и труднодостъпни места са възрастни и болни, бедни и самотни хора. Относителния дял на хората в надтрудоспособна възраст е 24 %. Трудните условия в региона са непревликателно място за работа на лекари и

медицински специалисти и се отразяват негативно в развитието на здравеопазването.

След оптимизацията, от 1 юли 2015г. щатните длъжности в РЗИ са 62, с 5 по-малко. В края на годината има 5 свободни длъжности, от които трайно незаети са тези на зам.директор и гл.секретар. Кандидати се търсят, но няма. Поради ниските заплати двама се отказаха да заемат мястото на гл. секретар. Добрите професионалисти се реализират в по-големите градове и все по-трудно е да се намерят специалисти отговарящи на изискванията за ръководни длъжности. С всяка година намалява броя на висшия медицински персонал и особено проблемно е това при контрола на лечебните заведения от дирекция „Медицински дейности“. Лекарите в трудоспособна възраст не проявяват интерес за работа в РЗИ, което налага да се обсъди на ниво МЗ, какви специалисти ще осъществяват контрола в перспектива, за да се подготви системата. Средната възраст при нас е 48,8г. в резултат на полярно представителство - много възрастни лекари и много млад немедицински персонал.

И през изминалата година служителите многократно изразиха недоволство от ниските заплати и невъзможността, като държавни служители да имат допълнителни доходи, за което уведомихме МЗ. Средната РЗ в инспекцията е 608лв., при средна за страната 832лв. С вдигането на МРЗ от 1.1.2016г. на 420лв., 10% от персонала са на минималната заплата, а други 25% - близки до нея. Нарушено е съотношението между заплатите на отделните категории, което е демотивиращо.

С непрекъснато усъвършаване организация на работа, подобряване условията на труд /обновени са кабинетите на РКМЕ и мебелите в отдел ПЕК, стая за почивка, градинката пред сградата/, редовно осигуряване на полагащите се социални придобивки и отбелязване на лични и професионални празници, ръководството се стреми да стимулира служителите за качествено изпълнение на професионалните задължения. Общо е удовлетворението от издаването в края на годината на книгата „Десетилетия в полза на общественото здраве“, представяща над 60 годишната история на инспекцията. Работи се за безопасни условия на труд, като се изпълняват и препоръките на СТМ.

В резултат на сериозната работа на ръководството на РЗИ и общите усилия на целия колектив са изпълнени заложените в годишния план задачи. Не са допуснати груби нарушения на трудовата дисциплина, както и непрофесионално свършена работа. Постигнатото е показано на таблицата за общите показатели на дейността :

Година Показател	2015 г.		2014г	Изпълнение спрямо плана
	план	изпъл.		
1. Общ брой проверки	6 930	8 100	8102	+ 1170
2. Среден брой проверки на 1 щатна длъжност	111	130	121	+ 19
3. Средна кратност на проверките в 1 обект	2.6	3.0	2.9	+ 0.4
4. Наложени глоби – средно на 1 щатна длъжност	380	358	436	- 22
5. Собствени приходи на 1 щатна длъжност	900	1235	1416	+ 335
6. Имунизационен обхват	96%	97.80%	96.06%	+1.8%
7.% лекари със специалност	75%	83%	83%	+ 8%

Отчитаме преизпълнение, с изключение на броя наложени глоби, което е по обективни причини. Много добър показател е имунизационният обхват - близо 98% и над 65% обхванати с реимунизации, въпреки проблемите на централно ниво по осигуряването им. Гъвкавият подход и приоритизиране на подлежащите групи е в основата на резултата. Във връзка с недостига на ваксини по ИК неколккратно е оказвана и

методична помощ на всички ОПЛ по указания на МЗ. През годината не са регистрирани епидемии от инфекциозни заболявания, включително от грип.

Много усилия са вложени в подготовката и работата в областната комисия за изготвяне на областната здравна карта. С изготвения задълбочен анализ на състоянието на здравеопазването в областта, подготвените материали съгласно Методиката, активно участие в заседанията, както и добрата организация и координация на работата с областната администрация и институциите, Смолянска област предаде в срок и без пропуски необходимите документи в МЗ. С представянето на актуална информация за състоянието на общинските болници пред Регионалния съвет по здравеопазване, областният управител и кметове на общини, реално започна подготовката за новата ОЗК. Анализът на онкопатологията в областта за 20 годишен период показва наложителното изграждане на започнатия отдавна по гръцки проект, онкологичен център, което да даде възможност за ранно откриване на злокачествените заболявания и се намали смъртността от тях, която е с 3-4 пункта по-висока от тази за страната.

Основните проблеми в осигуряването на здравни услуги са дефицитът на медицински специалисти и неравнопоставения достъп на хората.

Броят на общопрактикуващи лекари, сключили договори с РЗОК е 67. Осигуреността на 10 000 население с ПМП е 5,8 при 6,3 за РБ / 2014г./ Голямата част от тях - 49 ОПЛ са съсредоточени в областния град и общинските центрове, т.е. в 10 населени места от 238. Незаети практики, спрямо определените 98 по НЗК, са 28. От тях 18 в селата. В десетки села от години няма лекар на място. Специализираната извънболнична медицинска помощ също е концентрирана в областния град с недостатъчно специалисти в останалите общини, което често води до забавяне на диагностично – лечебния процес. Много от възрастните хора търсят медицинска помощ в напреднал стадии на заболяване. Изцяло липсват специалисти от тесните медицински специалности. Дефицитни са специалисти по педиатрия, психиатрия, спешна медицина, ендокринология, ревматология, обща и клинична патология и др. За удовлетворяване потребностите в извънболничната медицинска помощ почти всички лекари, работещи в болничната работят почасово и в доболничата помощ.

ИБМП води до затруднения в осъществяването на болничната помощ. Хоспитализирането на запуснати, тежки случаи с усложнения, налагат по – дълъг престой в лечебното заведение и по - скъпо лечение. Въпреки това броят на хоспитализираните случаи на 100 000 население, които през последните 3 години нарастват, остават под средните за страната (за 2014 г. – 28 576,6 ‰ за областта при 32 161,3 ‰ за РБ).

С новата областна здравна карта ще се даде възможност за работа на по – голям брой специалисти в ИБМП, каквито в момента липсват.

От извършената контролна дейност през 2015г. : 109 проверки по медицински стандарти / при 2014 г – 68; 2013 г -95/ и 211 проверки в ЛЗ от ИБМП, няма констатирани груби нарушения. Епизодично се откриват пропуски по денонощното обезпечаване с медицинска помощ в общинските болнични ЛЗ и след намеса се отстраняват, както и несъответствия, като специалисти на 4 часов график; недостатъчен обем дейност и сложност на операции; недостатъчен брой медицински специалисти и лаборанти; непълен комплект апаратура. Ръководствата се стремят да не се допускат реален риск за пациентите поради липса на специалисти.

Медицинската експертиза в Смолянска област е обезпечена. Макар и трудно са сформирани ЛКК към ЛЗ. Поради недостатъчност, част от специалистите се включват, както в общите, така и в специализирани ЛКК на ЛЗ за болнична и ИБМП. При всяка проверка инспекторите осъществяват и методична помощ на медицинските специалисти и ежедневно по телефона.

С въвеждането на единната информационна система на МЕ вместо облекчение, се увеличи работата - работи се едновременно с 2 програми и хартиен носител. Необходимо е да се обединят данните в една програма.

Сериозни предизвикателства пред инспекцията създаде бедственото положение в Смолянска област през месец март, в резултат на обилните снеговалежи, като постави РЗИ и ЛЗ да работят реално в условия на бедствие. Затруднения се създадоха от прекъсването на ел.захранването в цялата област и частична липса на вода, поради аварирал водопровод в 3 общини, прекъснати пътища от паднали дървета. Екипите на ЦСМП обслужваха всички повиквания, осигурен бе достъп до ЛЗ за хемодиализно болните. Поради липса на ел.захранване, се наложи да бъдат дадени указания, съгласувани с НОИ, на ОПЛ да издават ръчно написани болнични листове, ако имат заявени, или да записват данните и впоследствие , със забележка , да ги издават. По отношение на рецептите – да се пишат индигирани. РЗИ поддържаше връзка с ЛЗ, с областния щаб и с МЗ, с редовната информация за актуалното състояние на медицинското обслужване в обростта и броя на бременни, диабетно и онкоболни в бедстващите общини. В резултат медицинското осигуряване не беше прекъснато, не бяха допуснати жертви и няма нанесени щети на болничните ЛЗ. Натрупаният опит, показва значимостта на подготовката – наличието на агрегати, надеждна комуникация и информираност, както и добрата координация на работата на ЦСМП, ЛЗ, общини и институции. Констатациите са взети предвид в подготовката на зимния сезон 2015-2016г.

Във връзка с подготовеността за работа при БАИ е актуализиран плана за защита при бедствия на РЗИ, на 4-те МБАЛ и 3-те СБР в областта, проверени са на място потенциално опасните обекти. Изработени са временните военни планове на РЗИ, МБАЛ Смолян и ЦСМП. С цел повишена готовност на специалистите са проведени успешно 2 тренировки за усвояване и поддържане на плана за медицинско осигуряване на населението при активирани свлачища. Проведена е работна среща с отговорниците по ОМП на тема „Организация и управление на медицинското осигуряване при химическо заразяване“ и 2 обучения:

- ✓ „Обща характеристика на бедствената ситуация. Организация на защитата на населението.“, с лектор от РД“ПБЗН“- Смолян и участници членове на СМО, отговорници по ОМП на ЛЗБП и служители от РЗИ;
- ✓ Симулация на пожар в сградата на инспекцията, при което се проследи организацията и времето за евакуация на граждани и служители. Участва инспектор от РС“ПБЗН“, който изнесе и лекция на тема „Пожар в дома-причини, реакция и задължителни действия“.

Отчитаме необходимостта от редовното повишаване информираността и уменията за действия при БАИ и ще продължаваме да работим в тази посока.

Второ сериозно изпитание за РЗИ – Смолян бе провеждането на фолклорния събор Рожан през м. юли, с участие на над 8000 души. В резултат на отговорната ни работа в подготвителния период по отношение осигуряването на вода за питейни цели и санитарни възли, извозване на отпадъци и медицинското обслужване, събитието премина без здравно – хигиенни проблеми.

В осъществяването на ДЗК се сблъскваме с проблеми свързани със спазването на забраната за тютюнопушене на обществени места. Основната трудност идва от непълноти в законодателството, които възпрепятстват издаването на административни актове, или отпадането на такива в съда поради непризнаване на доказателствен материал. През годината са извършени 2210 броя проверки и съставени 21 бр. актове за административни нарушения. От тях: 15 – на физически и 6 – на юридически лица, основно в местата за хранене и развлечения. Сблъскваме се и с непристойно поведение на обществени и популярни лица, даващи лош пример за неспазване на законите.

Сериозни проблеми в работата ни се създадоха във връзка с две фирми за бутилиране на минерална вода, по повод несъгласуваност на нормативната база между различни ведомства, което доказва, че когато основополагащите институции не си свършат добре задълженията, се създават пречки за работата на бизнеса и контролните органи.

Натрупаният опит през годината по ПСК извежда трудности при даване на становища за необходимост от ЕО или ОВОС и особено изразени при оценки на ОВОС. Инспекции като нашата нямат капацитет за това – няма подготвени специалисти по комунална хигиена, а планираното още през 2011г. обучение на инспектори не е реализирано. Би било добре МЗ да организира такова. Натъкнахме се и на пропуски в процедурата за съгласуване местоположението на базови станции в урбанизирани територии. Липсата на изискване становище от РЗИ, води до възможности за представяне на невярна документация в МЗ от инвеститора.

Активно се работи през годината по Националните здравни програми:

- **Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2014- 2020г.** , с модули тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, хранене, физическа активност.

Извършената дейност е предимно здравно образователна- с разнообразни форми, насочена към деца, ученици, медицински специалисти. Много добър отзвук получи организирания съвместно с община Златоград обществен форум “Ролята на родителите за формиране на здравословно хранително поведение у децата” , с участие на проф. Дулева от НЦОЗА, с цел пречупване консервативните нагласи на родителите. Нерешен остава проблема за отпускането на средства по програмата за обезпечаване на дейностите ни. Обичайно тези средства се предоставят на РЗИ в края на текущата година, което от една страна повлиява дейността ни през цялата година, а от друга почти прави невъзможно разходването им за дейностите за които са отпуснати. Добра практика беше проектното финансиране.

- **Национална програма за профилактика на оралните заболявания при деца 0-18 г. в България 2015-2020г.**

Активно работи Кабинета за детско орално здраве, чиято дейност бе възобновена с общите усилия на РЗИ, община Смолян и РК на БЗС. В него са обучени на хигиенни навици 555 деца, а други 276 от извън областния град, като се осигуряват четки и пасти за зъби, книжки и други информационни материали. На медицинските сестри в ДЗ е предоставена презентация на тема “Здрави зъбки”. Работи се и с възрастни.

- **Национална програма за профилактика на РМШ**

Работено е главно с родители на момичета на 12 и 13 годишна възраст, с участия на родителски срещи в училища в общински центрове. Представи се информация за заболяването, възможностите за профилактика, раздадени са информационни материали на всички присъстващи родители. Впечатленията ни са, че липсва заинтересованост, налице е негативно отношение към имунизацията. Незадоволителен е обхвата на подлежащите за 2015г. , едва 6%, докато през първата година на програмата е – 20% и след това спада. През следващата година дейността ще се насочи и към

медицинските специалисти в училищата, които имат по-добър контакт с ученици и родители.

- Национална програма за профилактика и контрол на СПИН и СПИ/ 2008-2015г./

За поредна година дейностите по програмата се изпълняваха в добро партньорство с БМЧК и община Смолян. Извършвани са безплатни изследвания на млади хора, раздавани предпазни средства, разпространявани информационни материали, медийни изяви и беседи , с което са отбелязани и световните тематични дни .

- Национална програма за профилактика и контрол на векторно-предавани трансмисивни инфекции при хората в Р.България

С получените тестове за диагностика на Лаймска болест в лабораторията на РЗИ през годината са извършени изследвания на 31 лица от които двама са с положителен резултат. Всички изследвани лица са консултирани и насочени към инфекционист.

С цел предотвратяване възникването на КПИ са издадени и връчени предписания до кметовете на 10-те общини в област Смолян за извършване на ДДД обработки в детските заведения, училищата, общинските паркове и междублокови пространства. Организира се събиране и изпращане до НЦЗПБ на 50 проби за сероепидемиологично проучване за вирусен менингит/ енцефалит, от област Смолян.

- Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради 2013-2017г.

От поставени 213 детектора във всички детски заведения на областта и анализа на резултатите , бе установен проблем в 4 заведения. Запознати са кметовете на съответните общини и директорите на заведенията и дадени препоръки за коригиращи мерки. Поставени са и 111 детектора в жилищни сгради. Очакват се резултатите от първия етап на отчитане. Информация за риска за здравето на хората от високи концентрации на радона е дадена в местните медии, както и на интернет страницата на РЗИ.

За трета поредна година провеждаме нашата **регионална инициатива „Моите очички са звездички“ за профилактика на очното здраве на децата**. Регистрираната висока честота на зрителни отклонения при обхванатите с годишен профилактичен преглед деца и липсата на регламентирани профилатични очни прегледи във възрастта 2-7 години ни мотивира да организираме профилактични прегледи на 5 годишни деца в Смолян и областта, с помощта на специалисти от клиника на акад. П. Василева и местни офталмолози. Прегледани през годината са 195 деца, при които над 14 % са с установени отклонения, и са насочени за лечение, което в тази възраст е ефективно. Инициативата се приема много добре от родителите. Партньор в инициативата е Ротари клуб Смолян .

Голям интерес предизвика инициативата, проведена съвместно с областна администрация Смолян – **Форум за профилактика на бъбречните заболявания в детската възраст**, с лектор доц. Анелия Буева, национален консултант по детска нефрология и участници лекари, директори и мед. специалисти от детските заведения в областта. Поставени бяха на вниманието значимостта на пиенето на вода, редовното уриниране, закаляването, за което има роля грижата на родителите и учителите, състоянието на сан. възли, правилата на поведение в детските заведения. Тази среща провокира планиране на тематична проверка през 2016г.

През годината започна работа по **проект DrugSTOP по норвежкия финансов механизъм**, за изготвяне на стратегия за превенция на зависимости от ПАВ сред младите хора в областта. Проведоха се работни срещи в Смолян с партньорите ни от Исландия, водеща страна, със сериозни резултати в борбата с наркотиците, както и анкета за нагласите сред 630 ученици. Нарастващата употреба на ПАВ в областта и престъпления свързани с нея, правят проекта навременен и значим.

Немалко работа и енергия са свързани с постъпили през годината 82 жалби. Най-много са по ДЗК- 56, от които превалират тези относно повреди в канализацията и замърсяване на средата. По медицинското обслужване има 23 жалби, от които 9 за недоволства от медицинската експертиза /ТЕЛКови решения най-често/. Всички сигнали са проверени и са предписани коригиращи действия, където е установен проблем. Отговорено е на жалбоподателите. От всички жалби основателни се оказаха само 5, неоснователни -39 и пренасочени -38, което показва, че гражданите не познават компетентните институции или пишат неоправдано. Удовлетворени сме, че няма жалби срещу наши служители по дейността или за корупция.

Свършената работа през 2015г. може да бъде опвделена , като много-добра, с постигнати добри резултати във всички направления на дейността – няма регистрирани епидемии, добър имунизационен обхват, липса на сериозни хигиенни проблеми, изготвена областна здравна карта, активна работа по национални и европейски програми, без жалби срещу служители. Изпълнени са успешно задачите в годишния план, в много добро взаимодействие с регионалните и общински институции.

Колективът на РЗИ-Смолян продължава да мисли професионално и работи с грижа за здравето на хората в областта, провеждайки държавната здравна политика. Очакваме МЗ да предприеме действия за решаване на поставените въпроси от неговата компетентност.